

Årsrapport 2022

Stadsbyggnadsnämnden

Rapport från
stadsrevisionen

Dnr: RVK 2023/15

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt kommunfullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna, lekmannarevisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som revisionsrapporter.

All rapportering finns på stadsrevisionens hemsida, start.stockholm/revision. Rapporterna kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till

Stadsbyggnadsnämnden

Årsrapport 2022

Revisorerna i revisorsgrupp 2 har avslutat revisionen för stadsbyggnadsnämndens verksamhet under 2022.

Revisorerna har den 22 mars 2023 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till stadsbyggnadsnämnden för yttrande senast den 30 juni 2023.

Revisionen konstaterar att stadsbyggnadsnämndens verksamhetsmässiga resultat delvis är förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt. Mål som berör nämndens kärnverksamhet såsom antal bostäder i godkända och antagna detaljplaner avviker väsentligt från årsmålen.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 2.

Ulf Fridebäck
Ordförande

Tomasz Czarnik
Sekreterare

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar.

Verksamhet och ekonomi

Stadsbyggnadsnämnden bedöms från ekonomisk synpunkt ha bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Vidare bedöms nämnden delvis ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Verksamhetsmålet ” Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov” vilket omfattar nämndens kärnuppdrag uppnås delvis. Det gäller även ett av nämndmålen. Utfallen för samtliga indikatorer under nämndmålet avviker väsentligt från årsmålen.

Bedömningen grundar sig på om resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål för verksamheten samt om lagstiftning och andra föreskrifter efterlevts.

Under året har en granskning av hållbar dagvattenhantering genomförts. Sammantaget visar granskningen att det är av vikt att nämnden fortsatt bistår i arbetet med att genomföra och utveckla stadens dagvattenhantering då frågan är komplex och att ingen verksamhet har ensam rådighet över utvecklingen inom området.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten i huvudsak har varit tillräcklig. Arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning. Vidare finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Under året har revisionskontoret genomfört granskningar som omfattat avtalsuppföljning, attest- och behörighetshantering, intäktsprocessen, inköpsprocessen, löneprocessen, förtroendekänsliga poster samt pensionshantering och -redovisning. Utvecklingsområden har identifierats avseende avtalsuppföljning och förtroendekänsliga poster men sammantaget bedöms den interna kontrollen vara tillräcklig.

Räkenskaper

Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Nämnden har i huvudsak vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer i föregående års granskningar. Rekommendationer som inte är helt åtgärdade avser bland annat att säkerställa att erfarenhetsåterföring sker i enlighet med Ledstängen och att säkerställa att bokföring av inköp görs vid rätt tidpunkt/i rätt redovisningsperiod.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhet och ekonomi	2
2.1 Verksamhetsmässigt resultat.....	2
2.2 Ekonomiskt resultat.....	4
2.2.1 <i>Driftverksamhet</i>	4
2.2.2 <i>Investeringsverksamhet</i>	5
3. Intern kontroll	6
4. Räkenskaper	8
5. Uppföljning av tidigare års granskning	9
Bilaga 1 – Årets granskning.....	10
Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	15
Bilaga 3 – Bedömningskriterier	19

1. Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll
- Räkenskaper

Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar samt om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen samt god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 3.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionsårets granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i bilaga 1.

En uppföljning av i vilken utsträckning nämnden åtgärdat rekommendationer i tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga 2.

Revisorerna träffade våren 2022 representanter för nämnden i samband med genomgång av 2021 års granskning och avstämning inför 2022.

Granskningsledare har varit Susanne Eriksson vid revisionskontoret och Jenny Nyholm vid PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål och om nämnden följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare redovisas om nämnden har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Nämnden bedöms delvis ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundar sig på granskning av nämndens redovisning och på de granskningar som genomförts under året.

Nämnden har avrapporterat resultat av beslutade mål. Redovisningen ger rimliga förutsättningar för att bedöma måluppfyllelse. Nämndens verksamhetsmässiga resultat för 2022 är delvis förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt.

Nämnden bedömer att samtliga av kommunfullmäktiges tre inriktningsmål uppfylls. Av kommunfullmäktiges tolv mål för verksamhetsområdet bedömer nämnden att elva mål uppnås helt och ett delvis. Det mål som uppnås delvis är ”Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov” vilket omfattar nämndens kärnverksamhet.

Utfallet för kommunfullmäktiges samtliga tre indikatorer kopplade till verksamhetsmålet avviker väsentligt från årsmålen. Motsvarande gäller också för nämndens eget mål ”För att uppfylla bostadsförsörjningsansvaret ska planeringen för minst 70 000 nya bostäder fram till 2025 säkerställas” och dess underliggande indikator ”Antal bostäder i start-PM för detaljplaner”. Sett över mandatperioden har målen för fullmäktigeindikatorerna inte uppnåtts vid något tillfälle.

När det gäller start-PM har nämnden till viss del begränsad rådighet över utfallet. Rådigheten begränsas av att markanvisningsbeslut, som fattas av exploateringsnämnden, och beslut om start-PM i stadsbyggnadsnämnden ske samordnat.

Utfall för indikatorerna redovisas i nedanstående tabell.

KF-indikator	Årsmål	VB 2022	VB 2021	VB 2020	VB 2019
Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	10 000	3 513	8 060	6 344	5 322
Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholms förhandling	5 000	315	655	2 545	1 206
Antal påbörjade bostäder	10 000	2 892	5 142	3 856	Mättes inte
Nämndindikator Antal bostäder i start-PM för detaljplaner	10 000	4 936	9 494	10 976	10 427

Av nämndens analys framkommer bland annat att ett antal planer som prognosticerats för antagande/godkännande under året försköts i tiden vilket påverkat måluppfyllelsen negativt. Förskjutningarna uppges främst bero på uppkomna/förändrade planeringskrav från länsstyrelsen och/eller genomförandefrågor som behöver vara lösta innan ett antagande/godkännande. Mer komplexa förhållanden för att bebygga mark anges också som en faktor som påverkar planprocessen. Det är inte helt tydligt vilka åtgärder nämnden vidtagit för att förbättra utfallet och vilken effekt de haft. Utifrån att vissa kompletteringar har gjorts bedöms avvikelserna ha förklarats och analyserats på ett tillräckligt sätt.

En del av nämndens verksamhet är att bedriva tillsyn enligt plan- och bygglagen, bland annat gällande olovligt byggande och olovlig användning, ovårdade tomter och andra åtgärder som strider mot lagen. Även tillsyn av obligatorisk ventilationskontroll och enkelt avhjälpna hinder omfattas av verksamheten. I 2022 års budget fick nämnden i uppdrag att genomföra en särskild satsning för att stärka tillsynsverksamheten. Nämnden fick även extra medel tilldelade för att genomföra satsningen. Denna satsning var i linje med det utvecklingsarbete av tillsynsverksamheten som nämnden påbörjat 2021. Arbetet som drivs i projektform har bland annat omfattat åtgärder för att hantera ärendekön så att tillsynsärenden handläggs enkelt, snabbt och kostnadseffektivt. Arbetet utgår från den tillsynsplan som årligen tas fram och fastställs av nämnden i samband med verksamhetsplanen. Planen följs upp och uppdateras årligen. Projektet har fallit väl ut och årsmålen för att följa upp den löpande tillsynsverksamheten uppnås helt.

Liksom föregående år har antalet bygglovsärenden fortsatt att öka. Utfallet blev cirka 9 200 jämfört med cirka 8 000 föregående år. Genom förändrade arbetssätt har hanteringen av bygglovsärenden effektiviserats och handläggningstakten har ökat. Den genomsnittliga andelen lovärenden och anmälningsärenden som handlagts inom lagstadgad tid är i nivå med föregående år. Detta trots att ärendemängden under året ökat. Andelen lovärenden och anmälningsärenden som handlagts inom lagstadgad tid uppgår till 92 procent respektive 85 procent.

Nämnden ansvarar för den fysiska planeringen av staden, vilket innefattar övergripande planering, detaljplanering, bygglov och bygganmälan. I ansvaret ingår även att ställa krav på dagvattenhantering vid upprättande av detaljplaner och i efterföljande bygglovshantering. Under året har revisionskontoret granskat stadens förebyggande arbete för att hantera dagvatten ur ett miljöperspektiv. Granskningen visar det är av vikt att nämnden fortsatt bistår i arbetet med att genomföra och utveckla stadens dagvattenhantering då frågan är komplex och att ingen verksamhet har ensam rådighet över utvecklingen inom området.

2.2 Ekonomiskt resultat

Nämnden bedöms ha bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

2.2.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2022:

Driftverksamhet (mnkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse 2022	Avvikelse 2022, %	Budgetavvikelse 2021, %
Kostnader	491,1	523,2	-32,1	-6,5 %	1 %
varav kostnad för bostadsanpass-	80,0	80,2	-0,2	-0,3 %	10 %
Intäkter	322,9	364,6	41,7	12,9 %	11 %
Verksamhetens nettokostnader	168,2	158,6	9,6	5,7 %	19 %

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med +9,6 mnkr i förhållande till budgeten. Revisionskontoret konstaterar att kommunfullmäktiges mål om budgetföljksamhet har uppnåtts.

En ökad användning av plan- och bygglovskonsulter för att bland annat komma till rätta med ärendebalanser har resulterat i ökade kostnader men också ökade intäkter. Användningen av plan- och bygglovskonsulter har t.ex. inneburit en fortsatt hög debiteringsgrad vilket resulterat i ökade planintäkter. Antalet inkomna ärenden har varit fortsatt höga vilket resulterat i ökade intäkter från bygglovsavgifter.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

2.2.2 Investeringsverksamhet

Nämndens utfall för investeringsverksamheten avviker med 0,4 mnkr i förhållande till budget. Enligt nämndens redovisning beror avvikelserna på lägre utgifter för mätinstrument och kontorsinventarier än budgeterat.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas granskningen av nämndens interna kontroll. Av granskningen framgår bland annat i vilken utsträckning den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Vidare om det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten i huvudsak har varit tillräcklig.

Arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning. Vidare finns i huvudsak systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner. En granskning av löneprocessen visar att förvaltningen i allt väsentligt genomför och dokumenterar de kontroller som framgår av stadens riktlinjer. Nämnden bör dock säkerställa att det finns en spårbarhet till vem som genomfört kontrollerna och när. När det gäller förtroendekänsliga poster behöver nämnden säkerställa att stadens anvisningar och regler följs vad gäller redovisning av transaktioner som avser representation.

Nämnden har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och för att förhindra avsiktliga samt oavsiktliga fel. Vidare finns det i huvudsak riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.

Nämnden genomför årliga analyser som fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras för att verksamhetens mål ska uppnås. Nämnden har i sin internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker. Merparten av de kontroller som genomförts under året har inte visat på några avvikelser. I sin interna kontroll har nämnden identifierat att det inte tagits fram en uppföljningsplan för avtal, vilket anges vara en följd av att tjänsten som upphandlare är vakant. Enligt nämnden ska en upphandlare rekryteras under 2023. Uppföljningen av internkontrollplanen redovisas kortfattat i bilaga till verksamhetsberättelsen. Revisionskontorets verifiering visar att beslutade kontroller och åtgärder i allt väsentligt genomförs i enlighet med vad som redovisas till nämnden.

Nämnden har i huvudsak en tillfredsställande uppföljningsstruktur. Rapporteringen ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi. Årets granskning visar dock att nämnden behöver utveckla avtalsuppföljningen av detaljplane-konsulter genom att exempelvis införa systematiska och dokumenterade kontroller. Vidare visar en granskning av inköpsprocessen att

förvaltningen behöver utveckla sin kontroll för att säkerställa att avtalade villkor efterlevs.

Under året har revisionskontoret genomfört granskningar som omfattat bland annat attest- och behörighetshantering i Agresso, samt pensionshantering och pensionsredovisning. Den interna kontrollen i granskade processer och rutiner bedöms vara tillräcklig.

4. Räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens räkenskaper är upprättade enligt lag om kommunal bokföring och redovisning, följer god redovisningssed samt stadens anvisningar. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionen gör årligen uppföljningar för att bedöma om nämnden har vidtagit åtgärder utifrån tidigare lämnade rekommendationer. Rekommendationer som följts upp under 2022 redovisas i bilaga 2.

Uppföljning visar att nämnden i huvudsak har vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer. Rekommendationer som återstår att åtgärda avser att säkerställa att erfarenhetsåterföring sker i enlighet med Ledstången samt att säkerställa att bokföring av inköp görs vid rätt tidpunkt/i rätt redovisningsperiod.

Bilaga 1 – Årets granskning

Granskningar under perioden april 2022 - mars 2023

Hållbar dagvattenhantering (rapport 2022:9)

Revisionskontoret har granskat stadens förebyggande arbete för att hantera dagvatten ur ett miljöperspektiv. Den samlade bedömningen är att staden bedriver ett arbete för att minska de negativa konsekvenserna av dagvattnets påverkan på vattenförekomster. Det kan dock konstateras att målen om god ekologisk och kemisk status till 2027 är svåra att uppnå.

Dagvattenfrågan är komplex. Ingen verksamhet har ensam rådighet över utvecklingen inom området. Det är av vikt att stadsbyggnadsnämnden fortsatt bistår i arbetet med att genomföra och utveckla stadens dagvattenhantering.

Avtalsuppföljning - detaljplanekonsulter

En granskning har genomförts av om stadsbyggnadsnämndens interna kontroll är tillräcklig gällande uppföljning av detaljplanekonsultavtal.

Den sammanfattande bedömningen är att nämnden delvis har en tillräcklig intern kontroll avseende avtalsuppföljningen. Revisionskontorets bedömning grundas på att det finns en organisation för avtalsuppföljning och att viss uppföljning genomförs. Däremot behöver uppföljningen systematiseras och i större grad dokumenteras.

I stadens budget, program för inköp och regler för ekonomisk förvaltning framgår att respektive nämnd ansvarar för säkerställandet av en aktiv avtalsförvaltning, som både planeras och genomförs. Vidare framgår att nämnderna behöver följa upp och vidta åtgärder för att upprätthålla avtalstrohet.

Med utgångspunkt i stadens styrande dokument tog förvaltningen under 2021 fram ”Riktlinjer för avtalsförvaltning på stadsbyggnadskontoret”. I riktlinjerna framgår att en plan för avtalsförvaltning och avtalsuppföljning ska tas fram i samband med att en upphandling genomförs. Vidare ska bland annat seriositet och försäkringsbevis kontrolleras samt att avtalet ska utvärderas tillsammans med leverantör och användare. Enligt riktlinjerna ska uppföljningen sammanställas, dock framgår inte av vem, hur ofta eller i vilken omfattning.

Förvaltningens ekonomienhet har det övergripande ansvaret för avtalsuppföljning. När det gäller de ramavtal som granskningen omfattat, detaljplanekonsulter, har också planavdelningen ett ansvar

för uppföljning. På ekonomienheten finns funktioner för inköp och upphandling. I intervjuerna framgår att rollen som upphandlare på enheten varit vakant det senaste året. Detta har inneburit att delar av arbetsuppgifterna kopplat till avtalsuppföljning istället fördelats på övriga funktioner på enheten eller inte genomförts.

Planavdelningen består av åtta enheter som ansvarar för planeringen av staden som helhet och stadens olika geografiska områden. Utöver detaljplaner tar planavdelningen även fram översiktsplan och planprogram för staden. När det gäller uppföljning av avtal ansvarar de för att regelbundet hålla möten med leverantörer samt att flagga för om leveransen inte motsvarar avtalade villkor.

I granskningen framgår att de krav som ställs i stadsbyggnadskontorets egna riktlinjer avseende hur avtal ska följas upp ännu inte är helt implementerade i verksamheten. Anledningen till detta uppges vara att upphandlingsfunktionen på ekonomienheten varit vakant sedan 2021.

De löpande kontroller som genomförs omfattar bland annat kontroll av systemutnyttjande i inköpssystemet och seriositetskontroll vid upphandling. Därtill gör inköparen varje månad 5-10 stickprovskontroller av alla konsultkonton. Stadsbyggnadskontorets stickprovskontroll omfattar att inköpen/beställningarna är gjorda i inköpsmodulen och kontroll av uppgifter på fakturan (rätt timpris, rätt konsult). Resultatet av kontrollerna sammanställs i ett Excelark.

Specifikt kopplat till de ramavtal som granskningen omfattat kontrolleras att tilldelningen för detaljplanekonsultavtalet följs. Det innebär bland annat att leverantörer ska tilldelas minst ett avrop var under avtalsperioden, vilket följs upp genom en ”snurra” i en Excel-fil. På planavdelningens enheter sker enligt uppgift månadsvisa avstämningar mellan enhetschef, samordnare för detaljplanekonsulter och detaljplanekonsult. Vidare finns en lathund och checklista för detaljplaneprocessens olika faser.

Revisionskontorets stickprov har omfattat åtta ramavtal och motsvarande åtta avrop för detaljplanekonsulter. Ingen plan för uppföljning har tagits fram för de ramavtal som ingått i stickprovet, vilket inte är i enlighet med riktlinjerna. I avropen framgår att kvalitetssäkring ska ske enligt ”Planhandboken”, där olika rutinbeskrivningar och checklistor för detaljplaneprocessen finns. Inga dokumenterade kontroller har genomförts för de avtal som ingått i stickprovsgranskningen.

Granskningen visar att det inte sker någon intern kontroll av att avtalsuppföljning görs. Vidare framgår att den uppföljning som sker idag av detaljplanavtalen inte i alla delar dokumenteras. Det innebär risk för att uppföljningen blir personberoende, då arbetssätt och flera av kontrollerna inte finns dokumenterade.

I nämndens internkontrollplan finns en kontrollaktivitet avseende avtalsuppföljning som innebär att ”ekonomichefen stämmer fortlöpande av arbetet med upphandlare”. Det framgår inte vad kontrollaktiviteten omfattar eller hur den ska genomföras. Vid granskningstillfället hade kontrollaktiviteten inte genomförts.

Nämnden rekommenderas att:

- Förtydliga ansvarsfördelningen i nämndens riktlinjer för hur, när och av vem avtalsuppföljning ska genomföras.
- Säkerställ att riktlinjerna för avtalsförvaltning och avtalsuppföljning är implementerade i organisationen.
- Utveckla avtalsuppföljningen, exempelvis genom att införa systematiska och dokumenterade kontroller.

Attest- och behörighetshantering i ekonomisystemet

En granskning har genomförts av hanteringen av behörighet och attest i Agresso. Granskningen visar att det finns en aktuell och undertecknad attestförteckning och att den överensstämmer med registrerade attesträtter i Agresso. Det finns även, i enlighet med stadens rutiner, ett attestkort för förvaltningschefen samt namnteckningsprov för attestant i genomfört stickprov. Vidare noteras även att uppföljning av behörigheter i Agresso har skett enligt stadens rutiner.

Intäktprocessen – taxor och avgifter

En granskning har genomförts av intäktprocessen avseende hanteringen av taxor och avgifter. Granskningen, som främst utförts genom stickprovskontroller, visar att pris/fakturerat belopp överensstämmer med överenskomna villkor/avtal samt att fakturering har skett i enlighet med överenskomna villkor/avtal för samtliga stickprov.

Betalning (alternativt hantering enligt kravrutin) har skett vid rätt tidpunkt i enlighet med stadens regler och transaktionerna är rätt konterade för samtliga stickprov. Samtliga verifikationer uppfyller kraven i Lag om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed och stadens regler. För fyra av verifikationerna har dock avvikelser noterats avseende rätt bokföringstidpunkt/rätt redovisningsperiod. Med anledning av detta kvarstår tidigare lämnad rekommendation om att säkerställa att bokföring görs vid rätt tidpunkt/i rätt redovisningsperiod samt att makulering av fakturor sker i enlighet med stadens regler.

Slutligen visar granskningen att det av nämndens delegationsordning framgår vem som är behörig att besluta om makulering.

Inköpsprocessen - konsulttjänster

En granskning har genomförts av inköpsprocessen med fokus på konsulttjänster. Granskningen, som främst utförts genom stickprovskontroller, visar att transaktionerna är korrekt hanterade avseende attest och kontering. Däremot noteras avvikelser avseende prestation och betalningsvillkor. Tre granskade transaktioner bedöms vara felaktiga avseende prestation eftersom fakturerat timarvode inte överensstämmer med avtal. För två transaktioner har leverantören fakturerat för mycket. För en transaktion har leverantören fakturerat för lite, vilket påtalats för leverantören av ekonomienheten på kontoret. För en granskad transaktion har betalning skett efter förfallodatum.

Nämnden rekommenderas att:

- Säkerställa att avtalade villkor efterlevs avseende prestation och betalningsvillkor.

Löneprocessen

En granskning har genomförts av löneprocessen. Granskningen har genomförts genom genomgång och verifiering av dokumenterade rutiner och kontroller samt genom uppföljning av avvikelser i genomförd registeranalys.

Granskningen visar att förvaltningen i allt väsentligt genomför och dokumenterar de kontroller som framgår av stadens riktlinjer. Det är dock svårt att i vissa fall se en spårbarhet till vem som gjort kontrollerna och när. I syfte att ytterligare stärka den interna kontrollen bör förvaltningen säkerställa att det alltid finns en spårbarhet till vem som genomfört kontrollerna och när.

Uppföljningen av avvikelser från registeranalysen gjordes utan anmärkning.

Förtroendekänsliga poster

En granskning har genomförts av redovisning av förtroendekänsliga poster, där urvalet 2022 varit representation. Granskning har gjorts med avseende på kontering, deltagare, syfte, momsavdrag samt attestants behörighet och oberoende, dvs. att attestanten själv inte deltagit. Totalt har 15 transaktioner granskats.

Granskningen, som främst utförts genom stickprovskontroller, visar att alla transaktioner, i allt väsentligt, är korrekt hanterade avseende syfte, deltagare, kontering och attest. Däremot framgår det inte när attest av överordnad är gjord. Vid uppföljning med förvaltningen anges att överordnads attest sker på nästkommande nämndsammanträde och när underlagen erhålls bifogas de i Agresso omgående, således sker attest i närtid från att fakturan blivit hanterad i Agresso. För två transaktioner

noteras brister avseende momsavdrag. Fakturor som konteras som representation bör hanteras i enlighet med gällande regler.

För de fakturor som granskats bedöms inriktning och omfattning som rimlig i förhållande till stadens regler.

Nämnden rekommenderas att:

- Säkerställa att stadens anvisningar och regler följs vad gäller redovisning av transaktioner som avser representation.

Pensionshantering och pensionsredovisning

En granskning har genomförts av pensionshantering och pensionsredovisning. Granskningen har genomförts genom kartläggning av aktuella pensionsavtal samt genom dokumentgranskning av rutiner, riktlinjer och policys. Rutiner och dokumentation har granskats genom verifiering av dokumenterade kontroller.

Rapporteringen av pensionsmedförande löner har granskats genom analys av årsrapportering avseende pensionsavtalet KAP-KL.

Granskningen har genomförts samlat för staden och ansvaret för granskad process ligger i huvudsak hos stadsledningskontoret, personalstrategiska avdelningen och finansavdelningen, och serviceförvaltningen.

Genomförd granskning har inte föranlett några särskilda iakttagelser avseende stadsbyggnadskontoret och föranleder därmed inga rekommendationer.

Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

Grundläggande och fördjupad granskning

Årsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
ÅR 2017 ÅR 2019	<p>Delegationsordning</p> <p>Nämnden bör genomföra uppföljning och kontroll av beslut fattade med stöd av delegation från nämnden.</p> <p>Vidare rekommenderas nämnden att utveckla former för att säkerställa att alla beslut som fattas med stöd av delegation anmäls på ett tillfredsställande sätt.</p>	Ja	<p>Den uppföljande granskning som genomfördes 2021 visade att nämnden hade vidtagit åtgärder men att det kvarstod att implementera ny rutin för uppföljning och kontroll av delegationsbeslut.</p> <p>Nämnden har under året uppdaterat mallar för delegationsbeslut för att säkerställa att beslutsfattandet hänvisar till aktuell delegationsordning.</p> <p>För att säkerställa att beslutsfattandet följer delegationsordningen samt att delegationsbeslut anmäls på ett tillfredsställande sätt har en rutin tagits fram för löpande stickprovskontroller. I nämndens internkontrollplan för 2023 har kontrollmomenten preciserats.</p> <p>I samband med att en ny mandatperiod inleds planeras även för en översyn av nämndens delegationsordning och förvaltningschefens vidaredelegation.</p>
ÅR 2018	<p>Direktupphandling</p> <p>Nämnden måste säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling vad gäller konkurrensutsättning, seriositetsprövning och dokumentation.</p>	Ja	<p>Den uppföljande granskningen visar att nya riktlinjer för upphandling och inköp är planerade att fastställas av nämnden i början av 2022.</p> <p>Revisionskontoret har genomfört ett stickprov omfattande fyra direktupphandlingar. Stickproven visar inte på några avvikelser.</p>
ÅR 2021	<p>Tillsyn inom bygglovsverksamheten</p> <p>Nämnden rekommenderas att vidta åtgärder för att hantera den växande ärendekön så att tillsynsärenden handläggs enkelt, snabbt och kostnadseffektivt.</p> <p>Nämnden rekommenderas även att utveckla nämndens uppföljning av tillsynsverksamheten genom att ta fram och systematiskt följa upp mätbara mål för verksamheten.</p>	Ja	<p>Den uppföljande granskningen visar att nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån lämnade rekommendationer.</p> <p>Nämnden har under året fortsatt det utvecklingsarbete av tillsynsverksamheten som nämnden påbörjat under 2021. Utvecklingsarbetet bedrivs i projektform. Organisation och arbetssätt har setts över och vid behov förändrats för att hantera ärendekön så att tillsynsärenden handläggs enkelt, snabbt och kostnadseffektivt.</p> <p>Arbetet utgår från den tillsynsplan som årligen tas fram och fastställs av nämnden i samband med verksamhetsplanen. Planen följs upp och uppdateras årligen. Projektet har fallit väl ut och årsmålen för att följa upp den löpande tillsynsverksamheten uppnås helt.</p>
ÅR 2021	<p>Intäktprocessen</p> <p>Nämnden rekommenderas att säkerställa att bokföring görs vid rätt tidpunkt/i rätt redovisningsperiod samt att makulering av fakturor sker i enlighet med stadens regler.</p>	Delvis	<p>Uppföljningen visar att nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa att bokföring görs vid rätt tidpunkt/i rätt redovisningsperiod.</p> <p>Genomfört stickprov visar på avvikelser för fyra granskade verifikationer som inte bokförts vid rätt tidpunkt/rätt redovisningsperiod.</p>

Årsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
ÅR 2022	Avtalsuppföljning detaljplaneconsulter Nämnden rekommenderas att förtydliga ansvarsfördelningen i nämndens riktlinjer för hur, när och av vem avtalsuppföljning ska genomföras. Därtill rekommenderas nämnden att säkerställa att riktlinjerna för avtalsförvaltning och avtalsuppföljning är implementerade i organisationen. Till sist rekommenderas nämnden att utveckla avtalsuppföljningen, exempelvis genom att införa systematiska och dokumenterade kontroller.	Se kommentar	Följs upp 2023.
ÅR 2022	Inköpsprocessen Nämnden rekommenderas att säkerställa att avtalade villkor efterlevs avseende prestation och betalningsvillkor.	Se kommentar	Följs upp 2023.
ÅR 2022	Förtroendekänsliga poster Nämnden rekommenderas att säkerställa att stadens anvisningar och regler följs vad gäller redovisning av transaktioner som avser representation.	Se kommentar	Följs upp 2023.

Revisionsrapport

Revisionsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/delvis/nej)	Kommentar
Nr1/2021	<p>Översiktsplanens styrkraft</p> <p>Nämnden rekommenderas att säkerställa att SVA-modellen tillämpas i samtliga nystartade projekt.</p> <p>Vidare rekommenderas nämnden att utveckla analyser och bedömningar kopplat till översiktsplanen i start-PM samt säkerställa att det framgår vilken del av utbyggnadsstrategin som är aktuell.</p> <p>Nämnden rekommenderas även att tydliggöra prioriteringar av planstarter i förhållande till översiktsplanen på ett samlat sätt.</p> <p>Till sist rekommenderas nämnden att se över möjligheten att komplettera modellen för uppföljning av översiktsplanen med underlag från samtliga stadsdelsnämnder samt en samlad uppföljning och analys av socialt värdeskapande stadsutveckling.</p>	Ja	<p>Nämnden anser att SVA-modellen är ett bra verktyg för att arbeta med socialt värdeskapande frågor i detaljplaneprocessen. För att säkerställa att frågorna hanteras i nystartade detaljplaner lyfts handledningen för socialt värdeskapande stadsutveckling som ett underlag under förhandsbedömningskedet i stadsbyggnadskontorets planhandbok samt i mallen för förhandsbedömningar. Stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret har under 2022 och arbetat med att uppdatera handledningen för SVA. Arbetet är planerat att fortsätta under 2023.</p> <p>I start-PM samt löpande i den fortsatta planprocessen beskrivs och tydliggörs hur respektive detaljplan med dess innehåll relaterar till strategier och mål i översiktsplanen.</p> <p>I arbetet med en planeringsstrategi för översiktsplanen har stadsdelarnas deltagande breddats till att inkludera två stadsdelsnämnder. Nämnden anser fortsatt att vinsterna med att involvera samtliga stadsdelsnämnder inte väger upp de betydligt större resursinsatser som det skulle kräva.</p> <p>Socialt värdeskapande stadsutveckling är en integrerad del av målen och strategierna i översiktsplanen. Det görs således ingen explicit uppföljning av socialt värdeskapande utan detta sker i samband med att översiktsplanens mål och strategier följs upp.</p> <p>Inom ramen för uppföljningen av översiktsplanen följs hur mål och strategier efterlevs, där socialt värdeskapande är en integrerad del av målen och strategierna.</p> <p>En samlad uppföljning och analys av socialt värdeskapande stadsutveckling görs inte uttryckligen i uppföljningen av översiktsplanen. Inom uppföljningen följs däremot upp hur översiktsplanens mål och strategier följs och socialt värdeskapande är en integrerad del av målen och strategierna.</p> <p>Den tredje uppföljningen av översiktsplanen pågår, vilken kommer biläggas översiktsplanens planeringsstrategi som kommunfullmäktige ska besluta om senast 24 månader efter ett ordinarie val.</p>

Revisionsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/delvis/nej)	Kommentar
Nr 1/2022	<p>Samverkan i stadsplaneringen</p> <p>Stadsbyggnadsnämnden rekommenderas att säkerställa att erfarenhetsåterföring sker i enlighet med Ledstängen.</p> <p>Vidare rekommenderas nämnden att se över samverkan och arbetssätt i syfte att få ett jämnare arbetsflöde under året.</p>	Delvis	<p>Uppföljningen visar att det finns arbetssätt och rutiner för erfarenhetsåterföring internt inom nämnden. Under året har det dock inte gjorts något arbete för att utveckla och säkerställa att erfarenhetsåterföring sker enligt Ledstängen mellan stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden.</p> <p>Nämnden uppger att det är svårt att styra ledtiderna för att få en jämnare ärendefördelning och arbetsflöde under året. Det finns yttre faktorer som nämnden inte kan styra över, t.ex. kravställningar från olika myndigheter som påverkar ledtiderna. Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden samverkar för att åstadkomma ett jämnare arbetsflöde under året. Det är dock ett långsiktigt arbete att genomföra förändringar i ärendeplaneringen eftersom det kräver förändringar inom flera organisationers rutiner och arbete, samtidigt som ärendeprocesserna inte ska förlängas i onödan och måluppfyllelsen säkerställas.</p>

Bilaga 3 – Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Analysen i rapporten är underlag till revisorernas slutliga bedömning av revisionsobjektens ansvarstagande. Revisorerna kan

1. tillstyrka att ansvarsfrihet beviljas,
2. rikta anmärkning,
3. avstyrka att ansvarsfrihet beviljas.

Detta redovisas i revisionsobjektets revisionsberättelse.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Bedömning:

I allt väsentligt tillfredsställande	Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.
Delvis tillfredsställande	Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.
Inte tillfredsställande	Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden:

- Har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.
- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och för att förhindra avsiktliga/oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför årliga analyser som fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras för att verksamhetens mål ska uppnås. Nämnden har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande.
- Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning

Bedömningen ges utifrån en tregradig skala, i huvudsak tillräcklig, delvis tillräcklig eller inte tillräcklig.

I huvudsak tillräcklig	Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.
Delvis tillräcklig	Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.

Inte tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.

Räkenskaper

Bedömning görs av om nämndens räkenskaper är upprättade enligt lag om kommunal bokföring och redovisning, följer god redovisningssed samt stadens anvisningar. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

Bedömningskriterier

Nämndens räkenskaper är upprättade enligt lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Bedömning

Räkenskaper är upprättade enligt lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar.

Bedömningsmålen är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer ska åtgärdas.

Räkenskaper är inte upprättade enligt lagstiftning, god redovisningssed och stadens anvisningar

Väsentliga brister finns som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.